Kirjallinen kysymys KK 80/2024 vp

Terhi Koulumies kok

Kirjallinen kysymys kustannustehokkuuden lisäämisestä julkisessa terveydenhuollossa vaihdevuosioireiden tunnistamista ja hoitoa kehittämällä

Eduskunnan puhemiehelle

Hallitusohjelmaan sisältyy erinomainen tavoite edistää vaihdevuosioireiden tunnistamista ja hyvää hoitoa työterveyshuollossa hyvinvoinnin vahvistamiseksi ja virheellisten diagnoosien sekä sairauspoissaolojen vähentämiseksi. Kansalaisaloitepalveluun on jätetty tammikuussa samaan tavoitteeseen tähtäävä kansalaisaloite vaihdevuosien osaamiskeskusten perustamiseksi julkisen terveydenhuollon palveluna. Aloitteessa ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin vaihdevuosien osaamiskeskusten perustamiseksi julkisen terveydenhuollon palveluna kaikille hyvinvointialueille ja HUS-alueelle, kansalaisten hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi sekä merkittävien kustannussäästöjen toteuttamiseksi.

Ihmisen hyvinvoinnille ja terveydelle tärkeiden sukupuolihormonien eritys elimistössä vähenee ikääntyessä merkittävästi. Hormonien vähyys aiheuttaa usein oireita, joista osa on erittäin vaikeita tai jopa ihmisen toimintakyvyn romahduttavia. Tavallisimpia estrogeenin vähenemiseen liittyviä oireita ovat mm. unettomuus, nivel-, lihas- ja jännekivut, masennus sekä sydämen rytmihäiriöt.

Yleensä nainen hakeutuu oireidensa takia terveyskeskus- tai työterveyslääkärille. Harva lääkäri tulee kuitenkaan ajatelleeksi yksittäisten oireiden johtuvan naisen hyvinvointia ja terveyttä tukevan estrogeenin vähenemisestä. Oireet johtavat monenlaisten lääkitysten aloittamiseen, sairauslomiin, erikoislääkärikonsultaatiohin ja kalliisiinkin tutkimuksiin. Tällaisia kalliita tutkimuksia ovat esimerkiksi sydämen vuorokausiseuranta, sydämen ultraäänitutkimukset ja rasituskokeet, sydänverisuonten kuvantamistutkimukset, reumatutkimukset, unitutkimukset, röntgen- ja magneettitutkimukset sekä nivelten tähystystutkimukset.

Estrogeenin vähyys naisen elimistössä lisää myös monen vakavan taudin riskiä. Verenpaine sekä veren kolesteroli- ja triglyseridipitoisuudet nousevat, sokerinsieto heikkenee, sepelvaltimotaudin, aivoinfarktin, diabeteksen, metabolisen oireyhtymän, luun haurastumisen ja dementian riski suurenee. Hormonihoidolla estrogeenin vähyyden oireet saadaan kuriin ja estrogeenin vähenemisestä aiheutuvien tautien kehittymistä ja niiden hoitoon käytettävien lääkkeiden tarvetta voidaan vähentää.

Viime vuosina on saatu jonkin verran tutkimustietoa myös miesten hormonimuutoksiin liittyvistä oireista ja taudeista. Miehillä on paljon samoja hormonimuutoksista johtuvia oireita kuin nai-

Valmis
5.0

silla, kuten unettomuutta, nivel- ja lihaskipuja, sydämen rytmihäiriöitä, masentuneisuutta, virtsaamiseen ja seksuaalisuuteen liittyviä oireita sekä kuorsaamisen pahenemista. Miehen hyvinvoinnille ja terveydelle tärkeiden androgeenien tuotannon väheneminen voi johtaa lääkityksiin, moniin tutkimuksiin sekä sairauslomiin. Miesten oireiden tunnistaminen hormonimuutoksista johtuviksi onnistuu vielä harvemmin kuin naisten, ja miesten on naisia vaikeampi saada oireilleen oikea diagnoosi ja tarvitsemansa hormonihoito.

Hyvinvointialueille kohdistuu mittavia kustannuspaineita, minkä lisäksi terveydenhuollon henkilöstöstä on pulaa koko maassa. Myös Kelan maksamien lääkekorvausten määrä on kasvanut. On todennäköistä, että vaihdevuosioireista kärsivät ihmiset kuormittavat terveydenhuoltoa päällekkäisesti monen oireen erillisen tutkimisen ja hoidon vuoksi, vaikka todellisuudessa vaivat johtuvatkin kaikki yhdestä ja samasta syystä.

Tämän vuoksi vaihdevuosioireiden diagnosointiin ja hyvään hoitoon pitäisi panostaa enemmän julkisessa terveydenhuollossa. Hyvinvointialueille ja HUS-alueelle perustettavat vaihdevuosien osaamiskeskukset toisivat todennäköisesti perusterveydenhuoltoon merkittäviä kustannussäästöjä jo pelkästään työtehtäviä uudelleen organisoimalla.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

> *Onko hallitus arvioinut, millaisia kustannussäästöjä ja tuottavuuden lisääntymistä olisi mahdollista saavuttaa, jos jo perusterveydenhuollossa olisi tarpeeksi osaamista tunnistaa ja hoitaa vaihdevuosioireet paremmin?*

Helsingissä 8.3.2024

Terhi Koulumies kok